

UJ DEBRECZEN

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Darabos-utca 7. szám. — Telefon 412. szám. Hirdetések árszabás szerint vétetnek fel.

I. évtolyam, 109. szám. Egyes szám ára 4 fillér.

Előfizetési ár helyben: egy óra 1 korona, negyedévre 3 korona. — Vidékre egy óra 1 kor. 50 fillér; negyedévre 4 kor. 50 fillér.

Debreczen, 1912.

Vasárnap, október 6.

VILLOGNAK A FEGYVEREK.

A mozgósítástól a fegyveres összefüzésig egy nagy és felelősségteljes lépés van: — ezt mondta Berchtold gróf, a monarchia külügyminisztere. Tehát nagy lépés, de csak egyetlenegy. És az a kérdés, kiáltó és szivetszorító, lesz-e elég idejük és elég gyors befolyásuk a hatalmaknak, hogy megragadják a fegyveres állított katonák kezét, mielőtt puskájukat lőésre emelné. Egy paraszthajszálon függ tehát minden. Bulgária, Szerbia, Montenegró és Görögország egész fegyveres erejét talpra szőlította már és az éjszaka a porta is elrendelte egész másfélmillió felelőmetes haderejének mozgósítását. A szerb és bolgár vasutakon beszüntették a teherforgalmat és szétépték vele a monarchia legfontosabb idegcsálait, iszonyu csapást mérve iparunkra és kereskedelmünkre.

Van-e ennél dermesztőbb látkép? Két millió fegyvert készöruinek a Balkánon, egy hegyes-völgyes, jórészt félvad tűzfészekben, ahol a harcászat minden modern készültséggel csődöt mond és csak az irtó, esztelen öldöklés gyilkos orgiái várhatók. — Belgrádi szerb követünk azzal biztat, hogy Bulgáriának legalább 6 napra, Szerbiának pedig 14 napra van szükség, míg egész hadseregével szembenézhet a török tuleróval. Hat nap és tízenegy nap: ez valóban elég volna arra, hogy a hatalmak megfojtsák a balkáni népek vad tobozását, de hol a garancia arra, hogy a hatalmak őszintén akarnak belemarkolni a tűzfészekbe? Ki meri elhinni, hogy Anglia és Németország minden gyűlöletüket leszerelik a Balkán békejével? Ki lehet olyan naiv, hogy a monarchia és Oroszország színszerű elvezését komolyan vegye? Ki hiszi el, hogy Bulgária minden biztatás nélkül, tisztán a saját számlájára mozgatta meg hadseregét? És Szerbia, amely már is bizakodik az orosz segítségben? És Montenegró, amely cári mankó nélkül nem tud kimozdulni zord és sötét barlangjaiból? Legvégül, illetve legelőször ki az, ki a török manóvert odatelepítette a balkán határra és aki a balkáni koldus-ajlamoskákknak milliókat adott a mozgósítás céljaira?

Ezer kérdés, amikre alighanem lekérik a válaszszalet a magas diplomácia. Mert a kés előbb lesz a torkunkon és a gyanus ölekezés talán sokkal előbb fordul át egy véres, fojtogató európai háború iszonyatos rémdrámájává.

Kitör a háború.

A Balkán nap-nap után fömentelen riasztó hírrel és jelentéssel árasztja el Európát. De ha egy pillantást vetünk a politikai barométerre, rögtön tisztában lehetünk azzal, hogy a helyzet nagyjában mit sem változott. A helyzet változatlan, aranyujjban a Balkán-államok folytatják a mozgósítást és változatlan, mert a nagyhatalmak még mindig folytatják a béke megmentésére irányuló kísérleteket. Vajjon áll-e még erre elegendő idő a hatalmaknak? A válasz csak az lehet, hogy Európa már nagyon sok időt pazarolt el azóta, hogy Ausztria-Magyarország első ízben emelte fel intő szavát, kérve a nagyhatalmakat, hogy minden egyéb viszályt kapcsoljanak ki és egyesült erővel igyekezzenek a Balkán békéjét megmenteni. Nem a hatalmak érdeme, hogy ezen bűnös vonakodás ellenére is marad annyi idejük, — hogy a béke érdekében is tehetnek valamit. Ez inkább annak tudható be, hogy a Balkán-államok nem tudnak oly gyorsan mozgósítani, mint ahogyan szeretnénk.

A mozgósítás mechanizmusának fricciói Európa balkáni képviselőinek utolsó reményét alkotják, miután a legutóbbi napokban annyit szaladgáltak a Balkán minisztereihez, hogy már halálra fáradhattak és emellett még azt kellett tapasztalniuk, hogy a Balkán diplomatainak másfél-holnapra ugyancsak megnőtt a tarajuk. Mi nekik Európa, a sok nagyhatalom? A négy Balkán-állam nem kutyta! Azelőtt tudták a kis Balkán-államok, hogy Európa békét akar és a status quo-hoz ragaszkodik és ha erre nézve tanácsokkal látta el őket, szépen meghallgatták és engedelmessékedtek. Nem tudunk a szemünknek hinni, ha látjuk, hogy mennyire megváltozott minden! Most a nagyhatalmak figyelnek feszülten arra, hogy mit mondanak a Balkán-államok! A Balkán-szövetség határoz, végrehajt

és azt kívánja, hogy Európa ne avatkozzék bele, ha Törökországgal verekedni akar!

Ily körülmények közt a béke fenntartásának reménye már nagyon elhalványult. Királyunk allitóltag azt mondotta, hogy a diplomácia csodát is művelhet. A helyzet azonban ma olyan, hogy másodrendű csoda itt már nem is segíthet. És ha nem történelmi igazi csoda, akkor kitör a háború és akkor Európa megkezdheti a nagy lelki gyakorlatot, vizsgálhatja lelkiismeretét, hogy megállapítsa azt, amit Európa összes népei bizonyára tudni akarnak majd, hogy kit terhel a felelősség ezért a véres katasztrófáért. Ebben a percben aztán — bár még mindig remélni akarjuk, hogy nem következik be — Ausztria-Magyarország tiszta lelkiismerettel állhat a világ elé: a monarchia mint békehatalom utolsó percig teljesítette kötelességét, mindent elkövetett a béke és a status quo megmentésére és mind ezen fáradozásáért még Európa hátlájára sem tartott igényt. Saját érdekében cselekedett, mert a jelenlegi balkáni állapot fenntartása egyben a monarchia legfontosabb léteérdeke is.

Érdeklünk abban áll, hogy a háború elhárítható-e és status quo megmaradjon, mert különben oly hejzret állhatna be, mely áldozatkészségünket oly nagy próbára tenné, melyet közvéleményünk nagyon nehezen bírna el. S a dolgok ilyen állása mellett még minkelet mernek meggyanusítani azzal, hogy a zavarosan akarunk halászni. Ez a vérd sokkal inkább érhet másokat és mi panaszkodhatnánk inkább amiatt, hogy bűnös kezek üszköt dobtak a portánkkal határos gyűlékony háztetőkre és ezzel gondterhes napokat hoztak ránk.

Makulaturapapíros olcsón kapható a kiadóhivatalban.

A háború ellen.

A magyarországi szociáldemokrata párt kiáltványa

A magyarországi szociáldemokrata párt tegnap a következő kiáltványt fordult Magyarországon munkásokhoz:

Munkások!

Eltársak!

Elvakult nemzeti szenvedélyek, a sötétben dolgozó diplomaták fondorlatai, gyors előléptetése spekulálók tonák és nagy nyereségeket hajtó üzletemberek, szállítók és bankárok, politikai kalandorok és lelkiismeretlen üzerek lángba borították a Balkán-térséget. Ugy lehet, hogy már a legközelebbi napokban proletárok vére, árva és özvegyek kénye öntözi majd a velünk szomszédos országok földjét.

Az európai nagyhatalmaknak és elsősorban az osztrák-magyar monarchiának kötelessége nagy beteljesítést látba vetni és még az utolsó órákban is megakasztani a készülődő vérontást. Ha akarják, megtudják tenni, mert a Balkán-államoknak egyike sem elég erős arra, hogy önmagában, az európai nagy államok ellenér enáborut tudjon és merjen viselni.

A szociáldemokrata munkásság követeli, hogy a kormányok mindent megtegyenek a béke biztosítására. — Nemcsak azért követeli ezt, mert a háború barbár intézménye ellentétben van a huszadik század szellemével és az emberi kultúra minden követelésével, hanem azért is, mert a háború gazdasági nyomoruságot jelent a munkásosztályra és mert minden háború erősíti a militarizmus szellemét és megnöveli igényeit.

A Balkánon még nem tört ki a háború, de a magyar politikusoknak a munkapártban egyesült része már megkezdte az uszítást és már hangosan hirdeti, hogy nekünk is mozgósítanunk kell, nekünk is beje kell avatkoznunk a háborúba.

Magyar proletárok vérére, magyarországi munkások fillereit ajánlják fel a munkapárt vezető emberei a hadügyminiszternek. Ezzel a vakmerő és jogosulatlan uszítással szemben meg kell nyilatkoznia az ország népének és ki kell jelentenie azt, hogy co-

Butorok legelőnyösebben a **Csapó- és Piac-utca sarkon** levő **Butorcsarnokban** szerezhetők be.

Az őszi idény beálltával ajánljuk **Szabó Miklós**

férfi- és gyermekruhák magyaruházát **Debreczen Piac-utca 19.** (az Alföldi lakás emben) hol az összes őszi férfi- és gyermekruhák, felöltők, raglánok, télikabátok stb. stb. a legfinomabb és legjobb minőségben a legolcsóbb szabott árak mellett szerezhetők be. **Telefon 10-64.**

ben az országban senki sem akar háborút, hogy a dolgozó nép békei akar, hogy az ország igazi közvéleménye nem tud olyan okot elképzelni, amely miatt nálunk mozgósítani és harcba indulni kellene.

A háború ellen, a militarizmus ellen tüntetni kell a munkásságnak s kifejezésre kell juttatni politikájának alapelveit: Békét akarunk: kifelé és osztályharcot befelé.

Hogy ezt a követelésünket és nézetünket mindenki meghallhassa, október hatodikán Budapesten és az ország nagyobb városában a «Belkáni háború és Magyarország» napirenddel népgyűléseket tartunk.

E gyűléseken tüntetni fogunk a béke szükségessége, a nemzetközi szolidaritás nagy gondolata mellett és a háborút csináló nemzetközi klikkek ellen.

Minden szociáldemokrata és minden a barbárságtól retteggő ember legyen ott ezeken a gyűléseinken.

Testvéri üdvözléssel

A szociáldemokrata párt.

Ujítás a debreceni törvényszéken

Nincs ingyenes értesítés. — Birák teendőinek nagy részét a személyzet végzi.

Az új polgári pörrendtartás szerint az egész bírósági ügykezelés megváltozik, gyorsabb és egyszerűbb lesz, azonban megdrágul. A reform szerint a birák teendőinek legnagyobb részét a kezelő személyzet veszi át, a járásbíró irodájának vezetője veszi föl a makacságokat, tüzi ki a tárgyalási határidőket és mindennap az összes beérkezett darabokat el kell intézni.

Fontos gyakorlati jelentősége van a reform ama részének, hogy a bíróságok többé a perek állásáról a feleknek ingyen értesítést nem adnak. Ha tehát valaki meg akarja tudni, hogy az ellenfeleinek az ítéletet vagy az idézést kézbesítették-e, tíz fillért ezen célra nyomtatott kérdőlapot kell vennie, ráírni, hogy mit akar meg tudni s bedobni a bíróság gyűjtőszekrényébe. Onnan a központi irodába kerül a kérdőlap és a kérdészközdő fel vagy telefonon, vagy válaszlapon — amint kívánja — megkapja az irodától a felvilágosítást. Az információ díját természetesen az alperesek viselik.

Nem szabad a feleknek ezentúl a saját pörük aktáit sem megnézni, csak közvetlen a tárgyalás előtt. Egyedül a járásbíró vezetője, vagy a törvényszéki elnök adhat engedélyt az iratok megtekintésére, az engedélyért 10 filleres kikerőlapot kell fölygmodni.

**Ügyes, megbízható
fiatalember üzletszerzőre magas jutalékkal
azonnal felvétetik la-
pünk kiadóhivatala részére.**

Hálókocsik járnak a budapest—debreczeni vonalon.

Régi óhaja a debreczeni utazóközönségnek, hogy éjszakai vonatai, a többi forgalmasan vonalak mintájára hálókocsit kapjanak a Mávtól.

Hogy milyen nagyjelentőségű dolog a hálókocsik bekapcsolása, azt csak az tudja méltányolni, a kinek gyakran kell Budapestre utazni és akinek nem lévén elvesztegetni való munkanapja, éjszaka kénytelen megtenni az utat a fővárosba vagy onnan vissza és eddig vagy a folyosón állva, vagy a fülkében ülve volt kénytelen végigvirrasztani az éjszákát, vagy pedig legjobb esetben borralalóért kellett kibérelni egy kényelmetlen fülkét, amelyben minden állomáson megzavarták a nyugalmát.

A túlfizetés, amivel ezeknek a kocsiknak használata jár, csak látszólagos, mert az, aki kényelmesen akart utazni, eddig utazott első osztályban. Most utazhat személyvonaton második osztályban és így megtakaríthatja a gyorsvonati első és a személyvonati másodosztályok közötti különbséget.

Nagy előny ez azokra nézve is, akik eddig, hogy ne keljen éjszaka utazniok, Budapesten töltötték az éjszakát szállodában. Ezek az utasok most igénybe vehetik a kényelmes hálókocsikat sokkal olcsóbban, mint amibe a pesti szálloda kerül.

A papírpénz eredete.

A papírpénz ma már annyira elterjedt s olyan közkedveltségnek örvend, hogy csaknem kiszorítja a nehézkes ércpénzek használatát.

Bizonyos, hogy mindenki szívesebben fogadja el, mint az ezüstöt vagy aranyat, mert kényelmesebben elhelyezhető tárcánkban még akkor is, ha nagyobb összeget képvisel. Az első papírpénzt a régi Karthágóban, a második puntháború befejezése után használták. Kínában a nagy jühoangh csaászár uralma alatt (Kr. e. 255—256.) bocsájtották ki először, míg Európában általában a tizenharmadik század elejére teszik annak forgalomba hozatalát, arra az időre, amikor Franciaország a skót Law által alapított bankot állami bankká alakította át. Ez az intézet, miután több mint három milliárd frank értékű bankjegyet hozott forgalomba és az ezüst- és aranypénz használatát megtiltották, 1720-ban csutosan megbukott.

Valójában azonban, mint Rodriguez Murger tanár kimutatta, 1442-ben hozták forgalomba Európában a papírpénzt. Ebben az esztendőben, amikor a mórok uralma Granadában már ingadozott, sikerült a spanyoloknak

az Alhambra-erődöt, a hozzátartozó, jévedelmező kéntrüdkkel együtt elragadni tőlük. A mórok mindent elkövettek, hogy ezt az értékes helyet amely a Nasrid dinasztianak évente több, mint ötszáz ezer aranyat jévedelmezett, ismét hatalmukba kerítsék. Az alhambrai kormányzó s erődparancsnok, don Juigo Lopez de Mendoza, cendillai gróf, akít a király nem látott el elég pénzzel, az előtt a veszedelem előtt állt, hogy a legénység, mely hónapok óta nem kapott rendesen zsoldot, zendülésbe tör ki. Ennek e'et veendő, folyószámlákkal ellátott papírcédulákat adott ki, egyik oldalán az érték megnevezésével, másik oldalán pedig aláírásával és ezeket a cédulákat, miután kényszerfolyammal voltak ellátva, nemcsak a katonaság, hanem a polgárság is kénytelen volt fizetésként elfogadni. Ez a papírpénz teljesen megfelelt céljának és Mendoza meg is tartotta azt az ígérteit, hogy a jegyeket később teljes értékű ércpénzre válítja majd be.

A madarakért és a fákért.

A kultuszminiszter rendelete Hajdúmegye tanfelügyelőjéhez és főispánjához.

Zieng János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletet bocsátott ki Hajdúmegye tanfelügyelőjéhez és a főispánhoz, amelyben utasítja őket, hogy a madarak és fák védelmében kifejtett akcióban támogassák tovább is az ily irányú egyesületeket és a madarak és fák védelmének érdekében tartásuk meg ezennel is a madarak és a fák napját.

A miniszter rendeletében felhatalmazza az Országos Állatvédő Egyesületeket, hogy időnként megkereséseket intézzen a tanügyi hatóságokhoz a madarak és fák napjának megünneplése, az Országos Ifjúsági Madárvédő Liga szervezése, a Gyermeknap társulat terjesztése, vagy egyéb, az egyesület által az iskolában folytatott akció szempontjából.

Egyszersmind utasította az egyesületeket arra is, hogy az iskoláktól bekréshessék a madarak és fák napjának ünnepéről szóló jelentéseket. Azokat a tanítókat, akik a madarak és fák napjának megünneplése és az ifjúságnak a természet megismerése az állatok és növények megvédése irányában való vezetés körül kívánó érdemeiket szerezték, a miniszter jutalomban fogja részesíteni.

Ernst-muzeum

(Budapesti levél.)

Májusban egy új kulturközponttal szaporodott a nemzeti művelődés ügye. Egy magyar műbarát, Ernst Lajos megnyitotta a saját budapesti palotájában, a Nagymező-u. 8. szám alatt tizenhárom teremben elhelyezett magyar kulturhistoriai gyűjteményét, mely maga is páratlan látványosság, amellet, hogy a szemlélő tanulságokban kifogyhatatlan anyagot talál. Elénk tárul itt a magyar kultúrtörténet sok emléke, a magyar

történet sok híres nevezetes jelene a legkiválóbb magyar festők alkotásaiban. A tizenhárom teremben — történeti sorrendben — sorakozik az irodalmi, művészeti, történeti, színházi és zenei emlékek gazdag sora, paratlan izléssel berendezett. Falus Elek tervei alapján kifestett termek csodaszép milieujében. E történeti gyűjteményben van néhány olyan világhíres alkotás is, mely díszére válna bármelyik európai múzeumnak. Csak Székely Bertalan «narclépére», Munkácsy, Benczur, Madarász, Thaa, Lietzenmayer, Lotz képeire hivatkozunk. Es a Petőfi-teremre és a festők «narclépőgyűjteményére... Es mégis e kulturintézménynek ez csak egyik oldala. A másik az, hogy hozzákapcsolódnak páratlan szépségű kiállítás helyiségek, melyekben a legnagyobb művészek alkotásai gyönyörűen érvényesülhetnek. Az egész közönség elragadtatása fogadta a Szinyeji-kiállítást májusban. Egészen eredeti volt Kernstocknak a nagy üvegablakokra alkalmazott üvegfestmény-kiállítás. Most pedig két világhíres művész, a spanyol Zuloaga festményei és az angol Brangwyn rézkarcai járhatók a termekben. Amilyen a kezdet, olyan lesz a folytatás! Az Ernst-muzeum programja megjelent. A Fényes, Vadász, Miklós, Ferenczy, Ligeti, Pascin és Hermann gyűjteményes kiállításait, egy előkelő művész csoport bemutatkozását és végül ismeretlen magyar biedermeier-festők fedezendő képeit ígéri. Ezt Lappal életrajz-írója rendezti s így vázár Béla dr., Paál és Szinyeji-merse lam érdekesre és művészire tehető elkészülve. Az Ernst-muzeummal nagyon sokat nyert a főváros, középpontja lesz a legnagyobb művészeti kulturának és a képzőművészet és magyar történet terén kétségkívül a főváros legnagyobb és legnevezetesebb látványossága. Különösen most Zuloaga remekművei szenzációsus érdekűek.

Vasárnapi levél.

Szombat este. Kinn sétálok a hőmpölygő tömegben. A kirakatok, villanylámpák ragyogó fényessége elűmlik a finom arcközlön s még szebbé, még pompásabbá teszi az utca elegánciáját. Ragyogó szemek, mosolygó ajkak, csillogó togsorok, naiv kacagások... partiumcs levegő... óh, itt örök szépségben áll előttünk az élet! Hív, csalogat: jer, élvezz, nézd ezeket a mindig vig arckokat. Állj közéjük s a Holnap gondjának társaság országotja helyett haladj a Ma örömeinek virággal övezett, soha nem társaság, tövistelen útján! Használd ki azt a nyomorult kis időt, amit itt, e földön kell töltened. Jer, élj!

Megtürodik lelkem a csilingelő élet teher fűrdőjében s megrészegül, elkábul... Valami hajj, üz, ki ebből a ragyogásból. Igen, menjünk, jöznodjunk. Haladok kitélé. Kevesebb a fény, több a barázdás arc! Tovább, tovább... kiérek a város külszébe. S mire végigjárom az elhagyott sikk torokat, halvány, télenk világításu, komályos utcákat, eltűnik jelkemből minden kabultság. Már józan vagyok...

Látok itt egy másik életet. Sápadt gyerekeit, ványgató arcú lányok, — bimbójukban lehervadt rózsák —

hangtalan némasággal sietnek. Most jötték ki a gyárból. Hazasietésük hangos kopogása lassanként elhallgat, s szerteoszolva eltűnnek egy-egy ajakszomszágba, nedves pincelakás szomszomszágba. Ott a város közepe felé pedig vöröslök az ég a tehatóság nagy fényességétől. Fejüket is jönnék verejtékes arccal. Lassan bantakolnak. Egyszerre csapszék elé érnek. S egy pár pillanat múlva már teli a gözös, fojtó levegőjük, rekedten lárázás, szűkös lebujs. Csak kevesen vannak, akik nem tértek be; a többi ott hangoskodik, vagy buta magaelénézéssel fogyasztja az erős italt, keze fáradtságos hefi keresményét. A falat kenyérrelalót. S az ajatt valahol valakit már nehezen várnak. Az alajt valahol, kicsi kis szobában talán «álmodik a nyomor» csillogó ezüstről... jó puha kenyérről. Ott a város közepe fölött pedig vöröslök az ég az épületóriások közül felhatoló nagy fényességétől!

Angolország és Skócia jut eszembe. Sokat olvastam, hallottam mindkettőről. Ott is szombat este van, ott is most jön ki a gyárból robotoló hadserege az Életnek s azóta már hatalmas termekben jóleső érzéssel szűcsölő aforsz teát s nagy gyönyörűséggel, megfeszítultan, lelki fehérséggel hallgatja az előadók művészi énekét, szavatatát, komoly kérdéseknek őszinte megbeszélését. Amikor a gyárból kijönnek, már várják őket az egyetemi hallgatók, előkelő hölgyek s elvegyülve köztük, régi ismerősként vizik őket az ugnevezett «bac»-okba, ahol ingyen, vagy 8-10 fillér ellenében meleg teát és — szelvényeket találhatnak. Finom uri lányok, diákokkal együtt szolgálják ki a szűcsös, durva vonású munkásokat. Elégans hölgyek, nagy hivatalnokok — ott van a lelkes is — ülnek együtt a proletárokkal. Beszélgetnek velük, kérdegetik a családjuk felől; anélkül van rá, elmennek az alacsony trajlékba, rendet csinálnak, segítenek a könnyet letörölni. S valami mélyesleges szeretőt áldott béke uralkodik a lelkeken, amikor együtt van a gazdag a szegénygel, amikor eltűnik minden korlát s a szív beszélget a szívvvel. Egyetemi hallgatók, a jövő vezetői már most részvesznek a társadalmat mentő nagy munkában.

S vajjon mi viszi oda az utca sétáló közönségét a proletárok közé? Hogy érezkedhetnek le annyira, — hogy kezet fogjanak kérges tenyereikkel, hogy egy asztal mellett ülve kinyílják a szívkük egymás előtt?

Mert él a lelkükben egy valaki. Valaki, aki nem templombajátást, nem hangulatot «vallásoskodást», nem ünnepek ajátalosságát követi az emberektől, hanem szeretetet! És pedig nem «virágnapok», «gyermeknapok» stb. napok rendezésében nyilatkozó szerelelet, amely nagylelkűen a miniszternek odadobja a gyűjtött hüllérekkel a szűkalkodóknek, hanem szeretetet, amely mindennapi életben nyilatkozik. A tűzhely mellett, a hivatalodban, a beszélgetésben. Szeretet, amely beteg lelkeket gyógyít, szerető, amely nem csinál reklámot, az adakozásának, de sebet gyógyít, könnyeket letöröl s bizony érettekeob, mint az alkalmoszerű, szórakozásnak jó «nagylelkűség» gyakorlása.

Magyar társadalom, képes volnát erre a szeretetre? A gözös, az «önérzet» letetésére, hogy melegebbé tedd az életet? Te némpölygő társ, ott sétád közben el tudnád-e hagyni egy kicsit a pompát, hogy lásd meg a nyomort, a sebeket, amelyek nem lenet az alkohol ellen tartott ankéteken, fenér asztalok mellől meggyógyítani? Be tudnád-e látni,

hogy a vallás fensége nem szertartásokban, ünnepekben nyilvánul meg, hanem a szeretetben? S ti magyar diákok, képesek volnát-e követni idegen nemzete diáktársait? De ne ábrándozunk, ne képzeledjünk. A múltkor hallottam egy akadémiai tanár szájából a nagy Alaxzini mondását: «Minden sir felé nagyalk korszak filozófiája az anyagiasság». Mintha csak nekünk, magyaroknak mondotta volna!

Ferenczy Károly.

Háboru előtt.

A balkáni háborus készülődés.

A Balkán felől érkező hírek a maguk nagy zavarosságával mellett is valamelyes nyugodtabb legalább is határozottabb alaptónust nyerne. Az egymásnak gyakorla ellenmondó közlésekből mind jellegzetesebben domporodnak ki azok a körülmények, amelyek az egész balkáni zavarnak momentán főtenyezőit alkotják. A Balkán-államok népeinek hangulatában a háborus készülődés első pillanataiban megnyilatkozott nemzeti lelkesedés talán túlzott aggályokat keltő fellobbanással világította be az egész Európa földjét. Amde a fényvillanás kísértetiesége, mely ellensúlyozást nyer a török közhangulatnak később jelentkező, de talán éppen azért életteljesebb megnyilatkozásában, — eltűnőben van.

Túlzott optimizmus volna ebből arra következtetni, hogy a háborus veszedelem talán megkisebbedett. De kétségkívül annak a higgadt fellogának az előtérbe nyomulását jelenti, hogy a hadviselésnek nem kizárólagos tényezője a lelkesedés és hogy nem egészen bizonyos, vajjon a nacionalizmus minden körülmények között csak expanzív megnyilatkozásban hat-e gyümölcsözőleg.

A hatalmak akciója.

Párisból jelentik: Poincaré miniszterelnök a mai minisztertanácsban jelentést tett az orosz külügyminiszterrel folytatott megbeszéléséről, főleg arról, hogy mily módon folytatja Franciaország, mely teljes egyetértésben van Oroszországgal és a nagyhatalmakkal, kísérleteit a balkáni háboru kirobbanás megakadályozására, vagy a konfliktusnak, ha tényleg kitörne, iokalizálására és minden esetre a területi status-quo biztosítására.

A Temps közli: Poincaré francia miniszterelnök mint külügyminiszter,

utasította a nagyhatalmaknál akkreditált nagyköveteit, hogy vegyék figyelembe a Balkán-bongolatom megakadályozására nézve a következő javaslatot: A nagyhatalmak együtt es lelést tesznek avégből, hogy Törökország az európai viasjekben azonnali részre végre az igért reformokat, — maradjon, hogy a Balkán-államok szabadjanak az ellenégeskedés megkezdésétől. A közvetítő diplomáciai lépést vagy együttesen teszik meg, vagy megozzák vele Ausztria-Magyarországot.

Összeütközések a határon.

Konstantinápolyból jelentik: A hadügyminiszteriumban közlik, hogy a bolgár-török határon csak jelentéktelen összeütközések voltak, amilyenek ökte idején is mindennaposak. Teljesen elhagyott dolog az ilyen kisszerű incidensekkel az ügykezelteni, hogy a háborus állapot már megkezdődött.

Hamis hírek

az érckészlet visszatarthatásáról

Az Osztrák-Magyar Bank és a tízkoronások.

A budapesti tőzsdét az első háborus hírek a rémület karjaiba kegették. A derut teljes volt, s az általában pánikot még fokozták azok a tendenciózus vészniek, amelyekkel nyilvánljelzigetés céljából röppitettek világgá bizonyos leiketű üzerek. Ilyen vészír az is, hogy az Osztrák-Magyar Bank már beszüntette az aranyérmek kiadását. Ezt a hírt, amelyet a bolgár háboruival hoztak kapcsolatba, egyes laok azzal a magyarázattal hitik el, hogy a monarchia jegybankja egy közel álló államnos mozgásos miatt tartja vissza az aranyérmeket. Alkötőlag a banknak erre vonatkozó rendelkezést az ország minden lakosát értesíteni kell. Illetékes helyen szerzett információink szerint ez a hír nem felel meg a valóságnak.

Az Osztrák-Magyar Bank — úgymond információink — csak bizonyos törvényhozásilag jóváhagyott, illetve megengedett mennyiségű bankjegyet vagy aranyérmét hozhat forgalomba. Így kontingentálva van a tízkoronás papírpénzek vagy érmek száma is; de miután ez a pénz nem a közönséges forgalom legkedveltebb pénzeme, nem szabad csodálkozni azon, hogy a közönség különös előszeretettel fogadja a 10 koronásokal. Ennek következtében azután a 10 koronás bankjegyek kontingense kimerült s az Osztrák-Magyar Bank statumai értelmében csak bizonyos meghatározott számú 10 koronás aranyat adhat ki a bankok példálására. Ez azonban nincs összefüggésben a háborus hírekkel, amit legjobban bizonyít az, hogy máskor is megkötötték már egyes pénznemek ki-

adásának a korlátozása. De hogy a világgá röpitett hír mennyire nem igaz, arról mindenki maga is meggyőződhetik, ha elmegy az Osztrák-Magyar Bank valamelyik fiókájához, s megpróbál ott egy százkoronás bankjegyet törvényes ércpénzre bevétele.

Az asszony, az ember, meg egy lány.

Történet a főkapitányságról

A főkapitány előszobája tele van ügyes-bajos emberekkel. Sorra járulnak a rendőrség teje elé kérésekkel, panaszaikkal. Ezen a délelőtti is tele van az előszoba. Nyílik az ajtó kőn egy zordon ur, ő már végzett. Másnak adhatja a helyét.

Egyszerre hárman indulnak az ajtó felé. Egy vézna, sovány, alacsony asszony, egy fáradt külsejű, sok munkában megviselt lány, meg egy gyűlölt ruhájú, elhanyagolt külsejű munkás. Látszik, hogy együtt tartoznak: egy is kerülnek a főkapitány elé.

Az asszony kezdi a szót: — Ut-ver az uram. A mult éjszaka is megvert. Azért van, mert nem szeret. Ezt a leányt szereti, — azért bánik rosszul velem.

Gyorsan, sebtiben mondja a panaszt. Az ember hallgat, a lány azonban megszólal:

— Nem így van az, kérem. — Hát mit akar maga ezzel az emberrel? — kérdi a főkapitány.

— En, — mondja a leány — semmit. Ő se velem. Közel lakunk egymáshoz, de dolgom nem akadt az emberrel. Igazán nem, van egy régi emberem, nem csalnám meg senkivel.

— Igaz ez, ember? — kérdi a főkapitány. — Igaz, kérem, — szólal meg az ember is.

Folyik tovább a kimagyarázás, — végre lassan megérti az asszony, hogy a lány, meg az ura között nem történt semmi.

— Hát így rendben van a dolog, menjenek szépen haza, — küldi őket a főkapitány.

Az asszony megindul, a lány már künn is van az ajtón, amikor megint az embert a főkapitány:

— Aztán ne verje az asszonyt. — Nem is verem kérem, már hogy verném, amikor nem mék többet haza.

Erre már megriad az asszony. — Nem jössz? — Nem én.

— Aztán miért? — Meguntalak. Nem kellesz. — Mi lesz a négy gyerekkel? — Kérd igaz asszony.

— Adok hetenként tíz koronát, ott hagyom a két malacot, de haza nem megyek. Megint megszólal a főkapitány:

— Ember, nézze, maga élvett egy leányt. Tizenegy évig élték együtt, négy gyerekük van és most elhagyta. Hát becsület ez?

Az ember a földre néz, de konokul felel:

— Becsület, nem becsület, mégse megyek, nem kell az asszony.

— Tíz koronából meg nem lehet megélni egy hélig, — panaszol az asszony.

— A disznókat is ott hagyom.

— Mi fizetése van? — kérdi a főkapitány.

— Harminckét korona egy hélig.

— Akkor nem igazság, hogy ötnék ád tiz koronát, maga egyedül meg huszonkettőt kőlt. Adjon többet az asszonynak.

— Nem én, — mondja az ember.

— Akkor pör lesz, — magyarázza a főkapitány. Maga lelkem elmegy a kerületi biztoshoz és kér egy szegénységi bizonyítványt, aztán azzal adja be a válópört, hogy költés ne legyen. Aztán elmegy az árvaszékre, hogy pöröljék az urát, — mert a tiz korona kevés, a gyerekek nevében és maga is indít pört a járásbírósnak. Ott majd eligazítják, csak menjen oda.

Az asszony hallgatja, de nem érti.

— Nem értem én, kérem, hogy kell.

A főkapitány megint elmagyarázza. Az asszony csak nem érti.

— Legjobb volna, ha a lányunk tetszenék elmondani, aki itt volt, ő járatosabb a városi dolgokban.

De a lány nincs itt. Megint magyaráznak az asszonynak, de nem érti. Egyszerre csak megszólal az ember:

— Gyere csak velem, majd eligazítom én a dolgot.

Kimennek. Az ember viszi az asszonyt a kerületi biztoshoz, az árvaszékhez, meg a járásbírósnak. — Mindent elmondja a panaszt és megindítja a pört maga ellen: a válópört is, a tartásdíjpört is.

— Hiszen az asszonyt mégse lehet csak úgy magára hagyni, amikor olyan gyámoltalan, — mondja.

SZÍNHÁZ.

Október 5-én, szombaton:

ASSZONYFALÓ.

Operette 3 felvonásban.

Személyek:

Raffainé — Halasiné S. Etel.
Tilda, a leánya — Boróczy Lili.
Maros Béla, ömaga — Kassay K.
Camilló, unokaöccse — Falussy I.
Mary White — Zilahyné S. Vilma.
WDonogán báró — Szabó Gyula.

Heti műsor:

Vasárnap délután: Cigányórá, operette.

Vasárnap este: Aranylakodalom, énekes vigjáték.

Hétfőn: Aranylakodalom, énekes színjáték. A) bérlet.

Kedden: Frankfurtiak, vigjáték. B) bérlet.

Szerdán: Hölgyek öröme, vigjáték. C) bérlet.

Csütörtökön: Leányvásár, operette. A) bérlet.

Pénteken: Csitri, vigjáték. B) bérlet.

Szombaton: Trenck báró, operette. Ujdonság. C) bérlet.

Vasárnap délután: Asszonyfaló, operette.

Vasárnap este: Trenck báró, operette. Kis bérlet.

Hölgyek öröme.

(Bemutató előadás.)

Piros színlapos előadás volt tegnap a színházban és a piros színlap még mindig elégséges ahhoz, hogy teit házat csináljon. Magáról a darabról igazán felesleges is talán meg-

emlékeznünk. Nem nagyon éredzmi meg, hogy kritikát pazaroljunk rá. A szokott francia recept szerint készült, amely szerint végy egy uncia szelle, mességet, kut uncia komikumot, keverd össze az egészet egy csomó pikentériával, végül adj hozzá drasztikumot tetszés szerint: és kész a francia vigjáték. Egész szolid cégek foglalkoznak az ilyen vigjátékgyártással. Válgék egészségükre, akik s.e. retik!

A mi színházunk «személyzete» azonban kitett magáért. Régóta nem láttunk már olyan pompás, összevágó előadást a színpadon, mint tegnap este. A főszereplők közül kiemeljük a két új komikust: Lévai Farkas Pált és Szabó Gyulát. Mindkettő vérbeli művész-ember, mindkettő méltó a komolyabb érdeklődésre. Lévai is, Szabó is nem a tucat jó színészek sorából valók. — Szíve és feje van mind a két embernek. A debreczeni színház régi jobb idejét varázsolták elének. Mátné Gyulának az izléstelensége éles kontrasztul szolgál, finom, gondos művészetük mellett. (Figyelmébe ajánljuk Mátnének, hogy színpadon van és nem brettlin: az olcsó hatásadását a publikum utóljára is megutálja.)

A női szereplők közül Kiss Mariska excellált. Megállapítjuk róla, hogy mindenekelett szép nő, (ami nem is olyan utolsó, tessék elhinni, egy színésznőnél) és hogy nagyon szépen beszél. Kiss Mariska ezenfelül még művésznő is: megérezzük ezt a legelső mozdulatánál, a legelső szavánál. A tegnapi est sikerének oroszlanrészé Lévai és Szabó mellett az övé.

Az együtttest Lajtnay, Szilágyi és Tordai Erzi pompás játéka egészítette ki. Kritikus.

SZÍNHÁZI HIREK.

Színházunk első hete. Lezajlott az első hét és az új színészek legnagyobb része bemutatkozott a közönségnek és bátran állíthatjuk, hogy valamennyi fénysiker aratott. — Még hátra van Wirth Sárika, ki e héten fogja az ugynevezett parádés szerepét eljátszani, a Csitri címszerepét. Wirth Sárikat oly jó hírelőzte meg, hogy semmi kétségünk nem lehet aziránt, miszerint itt is nagy sikert fog aratni.

Modern és a legjobb

Villamos berendezések

rendelje meg

FÖLDVÁRI-nál

üzleti telefon 168

gyári telefon 816.

Tanuló felvétetik.

Mozifelvétel

az éjszakai életből.

Szin: egy szerény, de barátságos kávéház.

Személyek: 2 zenész s 3 kicsi zenésznő.

Első felvonás: Az elmúlt éj folyamán hangos jókedv uralkodott egy kicsi kávéházban. A zenészek és zenésznők álmosan bóbiskolnak reggel felé, egyszerre azonban az egyik zenésznő kedv elámad a sok szesz adta virtusból botránnyt csinálni. A társaság, vagy jobban mondva társnője csendre inti. Következik a bonyodalom.

Második felvonás: A virtuskodó zenész gyöngéden arcul vágja a kisnőt, aztán őt vágja a tükörhöz, mely darabokra török. Rendőr jön a darab nőse dühösen rátámad a játék megzavarása miatt s azt alaposan helybenhagyja. Másik rendőr jön. Az eddig passzív kollégák s kolléganők szolidaritásba lépnek. Óriási kavargás. Székek repülnek, valamik csattanak. Szóval a feszültség a tetőpontra hág. A megoldás kijózanító.

Harmadik felvonás s végső: A díszes társaság végre megtékeztetve a rendőrség elé kerül, ahol a hüvőre interváltanak.

HIREK.

Háboru előtt állunk.

Háborus világot élünk, bár nem ég még a tető fejként felett. És ha tűz lesz, akkor sem a mi házunk fog égni, hanem a másé. A kár és veszedelem mégis bennünket fenyeget a legjobban, minket, akik nyomorgunk és örülünk, hogy élni tudunk. Mi a nagyhatalmi állásnak csak azt az átkát érezzük, hasznunk nincsen ebből semmi. A balkáni tüzfészek lappangó parázsa készül lángalobbanni s nekünk kell reszkennünk attól a veszedelemtől, amely éppen a koldusbotra juttathat.

A monarchia diplomatái azt hirdelik, hogy mindent elkövettek a béke érdekében és elfognak követelni most is. Ez az, amit nekünk, a néppel és az országokkal közölnék a nagy eseményekből s csak annyit tesznek hozzá, hogy komoly a helyzet. Ránk hivatkoznak a diplomáciai tárgyalásokon, a mi erőnkkel fenyegetnek idegeneket, a pénzünkre és a mi hősrünkre hirtetnek békét és háborút s nekünk annyi közünk van az egész dologhoz, hogy egy szép napon — most nincsen kizárva ez az eset — beállíthatnak egy európai nagy háboru tűzvonalába.

Már keringenek a hírek magyarországi mozgósítási rendeletről. Mi mindenre el lehetünk készülve, mert az utolsó órákig a legnagyobb bizonytalanságban hagynak bennünket a külpolitika titokzatossággal páncélozott hivatalai s még Magyarország miniszterelnöke sem tudja, hogy milyen állást foglalt el a balkáni mozgósításokkal, háborus készülődésekkel szemben Magyarország, mint a monarchia egyik állama. Igyekeznék megnyugtató híreket szárnyra engedni, de ismerjük a diplomácia furfangos titokzatosságait és nincs okunk elhinni mindazt, amit költenek. Azt azonban akarjuk és kívánjuk hinni, hogy a monarchia a béke fenntartására, a háboru kitörésének megakadályozására törekszik. Csak az a baj, hogy a monarchia alatt ebben az esetben csak a dinasztia és külügyminiszterét, nem a két államot lehet érteni. Mi, az ország, a nép, csak akkor számítunk, ha baj van. A baj mindig a miénk, az állásfoglalás soha.

— Vidéki olvasóinkat felkérjük a hátralékos előfizetési díjak mielőbbi szives beküldésére.

A kiadóhivatal.

— Vasárnapi istentiszteletek. Holnap, vasárnap a református templomokban a következő sorrendben tartanak meg az istentiszteletek: A Nagytömbben prédikál K. Tóth Kálmán lelkész, Kistömbben 9 óra kor Hajdu Gyula segéd-lelkész, 11 órakor Szele György lelkész, Kossuth-utcai templomban G. Szabó Gábor s.-lelkész, az Ispóthy templomban Demeter Gyula s.-lelkész, a városi szegényházban Hajdu Zsigmond püspöki alkár, a Csapokerti imaházban Kovács János vallásokt. lelk., a Homokkerti imaházban Grosz Kálmán hittanhalgató prédikál.

— A tűzoltó-nap. E hónap 12-14. napjain fog eldőlni, hogy a közeljövőben létesülhet-e a magyar tűzoltó othon. A tűzoltóságok életrevalósága, ügyessége s a közönség buzgó támogatása ezeken a napokon vagy megteremti azt az anyagi sikert, amelynek alapján a tűzoltó-otthon falai felépülnek, vagy mint sok életrevaló, de szunnyadó eszme — akár még évtizedekig is csak álmodni kell annak megvalósulásáról. Arról van ugyanis szó, hogy az idén rendezendő második tűzoltónap egyúttal az utolsó is nem csak a belügyminiszteri leirat értelmében, de az utolsó gyűjtést rendező Magyar Országos Tűzoltó Szövetség akarata szerint is, mert a szövetség jól tudja, hogy a közönség támogatásával visszaélni. azt végletekig fokozni nem lehet. A magyar hölgyek meg ne alkotnák a tűzoltónap sölgybizottságát, hogy gyűjtésükkel biztosítsák a nap sikerét.

— **Halálozások.** A mai nap folyamán a következő halálozások történtek: Harmatny Jánosné rk. 81 éves, Nemes Anna rk. 1 hónapos, Kóstyál Frigyes rk. 64 éves.

— **Debreczeni Menetrend.** Megemlékeztünk már arról a nagy értékű és nagy hasznú füzetéről, amelyet «Debreczeni Menetrend» címén a Hoffman és Kronovitz cég bocsátott ki és amely az összes Debreczenti érintő, vagy ide csatlakozó vonatok indulási és érkezési idejét közli. Ezt a rendkívül értékes munkát most bocsátotta a közönség rendelkezésére a cég s a «Debreczeni Menetrend» már minden dohánytözsdeben 20 fillért kapható.

— **Magyar mérnökök Boszniában.** A bosnyák országos kormánytól több mérnöki állást nyerhetnek el képzett magyar fiatalok. Akik a kedvező feltételek mellett hajlandók a bosnyák szolgálatba lépni, sürgősen forduljanak a Magyar Bosnyák Gazdasági Központ igazgatóságához. — Ennek megbízásából Debreczenben Balkányi Béla ad bővebb felvilágosítást. (József kir. herceg-u. 19.)

— **Globint veszek!** Ez a legjobb és legfinomabb cipőkrém, amelyet az újabb Fritz Schulz betéti társaság Auszsig a/E. gyárt. Minden bőrt ragyogóvá varázsol a Globin, a közönséges csizmát éppen úgy, mint a legfinomabb sevro cipőt. A Globin páratlan a maga nemében, semmiféle már bőrtisztító szerhez nem hasonlítható. A Globin-nak fáradtság nélkül pompás fényt adunk a lábhejének, amely fény még esőben is megmarad. A Globin nem piszkítja a nadrágot, vagy a szoknyát. A Globin savak és egyéb ártalmas anyagok nélkül készül, annál több zsiradék van benne, amelyek a bőrt erősítik és a bőr törését megakadályozzák. Száz szónak egy a vége: a Globin felülmul minden más cipőfényaszt és az egész világon használatos. Mindenütt kapható nagy dobozokban. Kérjünk határozottan Fritz Schulz-féle Globint és ne üljünk fel értéktelen utánzatoknak.

— **Dr. Benedek János jelölése.** — A budapesti ügyvédi kamara október 27-iki közgyűlésén bírti be a titkári állást, amelyre a munkapárti Erdélyi Sándorral szemben a tulajdoni többségben levő radikális demokratikus és szabadelvű ügyvédség jelöltje: dr. Benedek János országgyűlési képviselő. A Benedek-párt forrásain vasárnap délelőtt tizenegy órakor alakul meg az ügyvédi körben tartandó értekezlet. A kamara legutóbbi közgyűlésének lefolyása, a mikor ugyiszólván teljes egyértelműséggel pálcát törték a kormány törvénytelenségei fölött, biztató következtetését enged vonni aziránt, hogy a kamara titkári állására Benedeket megválasztják.

— **Uj sportlap.** Nagyszabású s gazdag programot ígérő sportlap jelent meg Nagyváradon L. Kovács Béla szerkesztésében, «Keletmagyarországi Sport» címmel. Az újság teljes egészében Keletmagyarország sportjait s pontos híreket közöl élvezetes nyelven minden sporteseményről. Az új sportlapot, mely minden névtől és pénteken megjelenik, ajánljuk a sportkedvelő közönség szíves figyelmébe.

— **Állami soifor tanfolyam Budapesten.** A gépjárművezetőket kiképző tanfolyam, mely a m. kir. belügyminiszterium tennhatósága alatt áll, f. évi október 7-től november 25-ig tart harmadik tantolyamot. Jelentkezni, illetve a felvétel iránt kérvényt benyújtani 1912. október hó 5-ig lehet a tanfolyam helyiségében, (Budapest, X. ker., Százados-u. 14. sz. a., a fővárosi kenérgyár mellett) levő gondnoki irodában, d. u. 5—7 óra között, minden szerdán és szombatán. Beíratási díj 20 kor., tandíj 200 kor., vizsgálati díj 20 kor. és azoknak, kik a fémipari szakon vagy szerezésben járatosnak, műhely előkészítő díja 50 korona. A beíratási és tandíj a folyamodvány benyújtása előtt a gondnoktól nyert postakérvénylappal fizetendő. Az érdeklődőknek levélbeli megkeresésre tájékoztatást küld a gondnoki iroda.

— **Tüz Vámospércsen.** Veszélyes tüz volt ma délelőtt fél 12 órakor Vámospércsen, amint onnan telefonon értesítettek bennünket Nagy Imre gazdálkodó Vig-utca háza gyuladt ki s a tűz a padlason reálhalmozott gyúlékony anyag lángrohanása révén úgy elhatárolódott, hogy a tüzet nem lehetett elfojtani. A ház porrá égett. A tűz, amint az eddigi vizsgálat megállapította, valószínűleg a kenérsütés alkalmával keletkezett. A kár, amely biztosítás révén megtérül, 2000 korona.

— **Rablótámadás az országuton.** Vakmerő rablótámadás történt a Nádudvar felé vezető országuton, amelyen egy napszámos rátámadt az öt munkába fogadó gazdemberre. Letépte s aztán mindenéből kifosztva ott hagyta az országuton. Az eset részlelei a következők: T. Nagy Mihály nádudvari gazdálkodó tegnap előtt bejött Debreczenbe, hogy napszámost fogadjon. Tóth István munkást meg is fogadta, aztán együtt elindultak Nádudvar felé, utközben betérve egy utsalési csárdába is. Amint ketten bendukolva folytatták utjukat, Tóth István a nyugodtan haladó gazdát megtámadta, hosszas dulakodás után a földre teperte s az után pénzt, tarisznyáját, biciklijét, szóval minden elvihető értékesebb tárgyát elraolva, ejmenekült. A rendőrség ma elfogta a vakmerő napszámost, akit kiállgatása után az ügyészségnek adott át, enol vizsgálati fogságba helyezték.

— **Ma és a következő napokon a Magyar Király-kávéházban Vágó Valéria k. a., országos zeneakadémiát vezetett hegedűművész zeneestélyt tart. Számos látogatást kér: Beke Emil karmester.**

— **Biztos gyógyhatás.** Mindazok, kik rossz emésztés vagy székrekedés következtében felfúvódásban, főfájásban, étvágyhiányban vagy egyéb bajokban szenvednek, a valódi «Moll-féle seldltz porok» használata által biztos gyógyhatást érnek el. Egy doboz ára 2 korona. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész cs. és kir. udvari szállítótól, Bécs, I., Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerészekben határozottan Moll A. készítménye, az ő jelvényével és aláírásával kérendő.

— **Október 6. a Kollégiumban.** A debreczeni ref. főiskola ifjusága képviselőtében a Magyar Irodalmi Önképző Társaság ma délután 5 órakor a Kollégium disztermében gyászünnepélyt rendez, melyre Debreczen város hazafias közönségét ezulon tisztelettel megijvja. — Műsor: 1. Gyászének, Silchertől. Ejdádjá a főiskolai kántus Mácsay Sándor tanár vezetésével. 2. Megnyitó beszéd. — Tartja: Kozlováry Kiss László hittanhallgató, a «M. I. Ö. T.» Alnöke. 3. Alkalmi óda Szavalja: Gönczy Sándor hittanhallgató. 4. Ünnepe beszéd. Tartja: Rugonfalvy Kis István bölcsészeti akadémiai tanár, a «M. T. O. T.» felügyelő tanára. 5. «Mi a hazap?» Abrányi Emiltől. Szavalja: Fülöp Ferencz hittanhallgató. 6. Hymus, Erkel Ferencztől. — éneklí a főiskolai kántus Mácsay Sándor tanár vezetésével.

— **Rejtélyes ékszerok.** A szilágy somlyói rendőrség tegnap egy gyanus embert fogott el, aki a városban nagy lábon élt és szórta a pénzt. Kihallgatásakor kitént, hogy az illető Farkas Márton 26 éves kalandor, aki az egész világot bejárta. A rendőrség szállóeli lakásán házkutatást tartott, mely meglepő eredménnyel járt. Holmija között rengeteg sok ékszert találtak, melyeket a szakértők 10,800 koronára becsülték. Farkast kihallgatták az ékszerek eredetére vonatkozólag. A szélhámos az: állítja, hogy azokat az idén nyáron Osztdében vette ismeretlen emberektől. A nyomozás adatai szerint Bécsben, Baselen, Zürichben, Berlinben, Osztdében járt és sokat költött. 1911-ben lopás büntette miatt 9 havi börtönrre volt ítélve. Nem lehetetlen, hogy a drágaságok az ugyanakkor Taxis hercegnétől elopott ékszerek közül valók.

— **A Nemzeti-kávéházban** (vasutal szemben) ma és minden este női zenekar hangversenyezt.

Az iskolák a gyermekszanatóriumért.

A magyar gyermekvédelemnek országosan fontos ügyét szolgálja a gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter kormányzata alatt álló Zsófia Gyermekszanatórium Egyesület, amely a Balatonalmádi-i Zsófia Gyermekszanatóriumában a szegény, szegény iskolaköteles kisdetek ápolását anyagi áldozatkészséggel végzi. De az első magyar gyermekszanatórium csak elenyésző kis töredéket képes az ápolásra szorulóknak befogadni, miért is gróf Zichy János közoktatásügyi miniszter már sendelkezett az almadíi intézet kelő kőbővítése iránt s egy újabb pavillon felépítése a jövő szezonra eszközölteni is fog, azonkívül a budai központi gyűjtő gyermekkórház mielőbbi megépítését is megkezdte a Rózsadomb egy szép fekvésű nagy telkén. Ezen magasztos feladatok érdekében fordul most a gyermekszanató-

rium kormányzósága segítségért a nemzet minden hű és buzgalmas munkásaihoz: a nemzet oktatásához.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ugyanis, minthogy a gyermekek egészségügyének lekarolása olyan feladat, amelynek megoldására az államnak s a társadalomnak karöltve kell fáradoznia és minthogy a szegénysorsu beteg gyermekek felszólításának ügye a tanuló ifjuság lelkéhez is közelebb áll, engedélyt adott arra, hogy a tanulóifjuság a gyermekszanatórium érdekében gyűjtést eszközölhessen.

Ezulon is azzal a kérelemmel fordul a Gyermekszanatórium kormányzósága a közönséghez és főleg a tanulóifjusághoz, hogy néhány fillérrel a második gyermekszanatórium létesítéséhez is hozzájáruljanak. A gyűjtött összeg feltüntetésére szolgáló ivateket a tanintézetek tanárai és tanítótól lehet étvenni és ugyancsak az iskolákhoz kell a begyűjtött összegeket átszolgáltatni. Minden fillér, amely a gyermekszanatóriumot szolgálja, örömet és áldást fog fakasztani, mert nincs a világon irgalmasság szebb és meghatóbb, mint amely a szegény gyermekek ágya fölé hajlik!

Felkérjük tehát a tanulóifjuságot, hogy a legmelegebb érdeklődéssel támogassák a Gyermekszanatórium vezetőinek törekvését, hogy a gyermekszanatóriumi gyűjtés minél jelentékenyebb legyen, hogy a magyar gyermekvédelem legujabb vára, a Zsófia Központi Gyermekkórház is felépülhessen.

— **Figyelmeztjük olvasóinkat, hogy előfizetési és mindennemű pénzügyi demények csakis Horowitz Zsigmond nyugtatót számhájjára fizethetők.** — Másoként történt finetményeket nem ismerünkkel.

A szerkesztésért felelős Voith György

Világos, tágas, betonozott Souterain helyiség Darabos-utca 7. sz. alatt azonnal kiadó.

NYILT-TÉR

Serravalló's

Vasas Kina-bor.

Kitüntetve 1906. évi bécsi Hyegenikus kiállításán.

Az állami díjjal, oklevéllel és aranyéremmel.

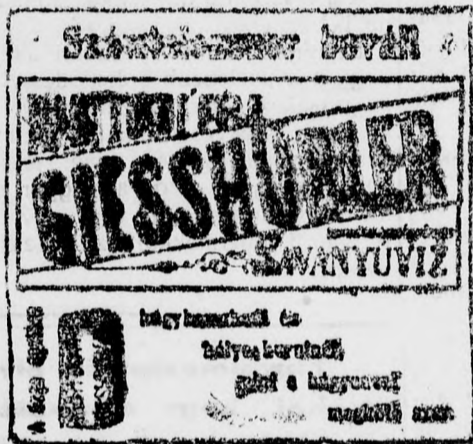
Erősítő-szer gyengélkedők lábadozók és vérszegény betegeknek. Étvágyerjesztő idegerősítő és vérjavító-szer.

7000-nél több orvosi ajánlat.

Kiváló íz.

J. SERRAVALLÓ cs. kir. udvari szállító
Trieszt-Barkola.

Kapható a gyógyszertárakban 1/2 L. üvegekben 2:60 Korona 1 L. üvegekben 4:80 K.

Hirdetések

jutányos árban felvételnek a kiadóhivatalban.

NAGYENYED Alsófehér m.

forduljon minden érdeklődő, ki sulyt fektet elsőrendű fajtiszta anyagra.

Gyümölcsfacsemeték
sétányfák, díszcserjék, tülevelűek, kerítésnövények, boggyógyümölcsök stb.

SZŐLŐOLTVÁNYOK
(elsőrendű áru) európai és amerikai sima gyökerező vesszők. Oktató díszárjegyzék kívánatra ingyen.

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek.

Első óragyár HANS KONRÁD.

Cs. és kir. udv. szállító Brűx No. 2135. (Csehország) csakis megbízható órákat küld 3 évi írásbeli jótállás mellett Roskopf rendszerű patent óra nickel-lánccal, függetlenül és bőrtokkal K 420 Svájci eredeti Roskopf rendszerű patent óra K 5 Regisztrált „Adler” Roskopf nikkel anker remontoir óra K 7 Nikkel remontoir óra „Fantasie” K 750 Ezüst remontoir óra „Gloria mű” nyitott K8.40 Ugyanaz kettős fedéllel K 12.50

Verseny-, ébresztő- és falórák.

Nr. 3946 versenyébresztő amerikai rendszer szerint, minden fekvésben jár, pontosan szabályozva és repaszálva darabonként K 290 3 dr. K 3 éjjel világító számlappal K 330 3 drb. K 9. Dupla harang ébresztő K 3.80 éjjel világító K 4.20 Konyhaóra (gömbölyű) K 3.20 Kakuk óra K 7.50, 8.50 és feljebb. Toronyharang ébresztő K 7.80 éjjelvilágító K 8.40 Ingaóra k 8.50 — 10.8 és feljebb. Nincs rizikó kic. erelés megengedve vagy pénz vissza. Szétküldés közvetlen magánosoknak utánvétellel, vagy előzetes fizetés mellett. Főkatalógus 400 ábrával kérésre mindenkinek ingyen és bermentve.

Küldés utánvétellel, vagy előrefizetés mellett! Nincs kockázat! Kicserélés megengedve, vagy a pénz! vissza

Vizvezetékek, Gyenes Antal, Csapó-u. 6. Telefon 15.

csatornázás, központi fűtéseket szakszerű kivitelben, jótállás mellett — Tervrajzot és költségvetést díjtalanul készítenek. Házak évi jókarban tartását csekély díjazásért elvállalom.

Betegápolás.

Az összes gyógykezelési eszközök, haskötők, gummi görcsér harisnyák, egyenestartók, testgyógyászati gépek, műlábak, műkarok, kötszerek, teljes gyermekágyas felszerelések, masszáló- és villanygépek a legmegbízhatóbb minőségben csakis

Alapított 1856. **FISCHER PÉTER ÉS TÁRSA Részv.-Társ** cégénél
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 6. szám szeptember 10. Most jelent meg legújabb képes árjegyzékét ki-
Telefon 958. kívánatra bérmentve titoktartás mellett azonnal küldjük.

.. HIDVÉGER ANTAL .. Foglalkozik
bank és váltóüzlete
Debreczen, Deák Ferencz-u. 13. sz.
TELEFON 416. szám. **az összes bankügyletekkel**

A Főter legszebb részén

modern portállal bíró

üzlethelyiség

kiadó,

esetleg a berendezés

eladó.

Czim a kiadóhivatalban.

Hirdetés.

A debreczeni református egyház bérházában kisebb, nagyobb lakás még bérelhető lévén, felhívtnak az érdeklődők hogy a lakásokra vonatkozólag ajánlataikat 10%-től bánmpézn letételével mielőbb annyival inkább adják be, mert megtörténhetik, mint már több ízben meg is történt, hogy az ártalok választott lakást más bérlő ki előbb.

Felvilágosítások **Hódy Béla** leléltárnoknál az egyház hivatalában, **Tóth István** építésznél az építési irodában Egyház-tér 9. és **Márton Imre** ügyvédnél Piacz-u. 44. szám a. kaphatók.

A boltok is el lesznek látva 8-10 nap alatt vasportáléval: tehát ezekre vonatkozólag is elfogadtnak az ajánlatok.

Debreczen, 1912 év okt. 5-én.

Dicsőfi József **Kovács József.**
felkészítők. polgármester.

HASZNÁLJON! Szaggatás, fejfájás, oldalnyílás, hát- és derékfájdalmak ellen **Dr. Borovszky-fele most már kellemes szaga**

BOROLINT

Ára 80 fillér, próbátüveg 50 fillér.
Mosakodásra: szépitő és a legjobb fertőtlenítő

Borolin-szappant.

Ára 30 és 80 fillér.

Nyálkaoldásra, köhögés és rekedtség ellen

Borolin-cukorkát.

Ára 20 és 40 fillér.

Kapható az ország nagyobb gyógytáraiban és drogériáiban.

Kapható városunkban a következő üzleteknél: **BATÁRY IMRE, HARSÁNYI LAJOS, KUBEK SÁNDOR, MIHALOVITS JENŐ, STEINER MANÓ** gyógyszerészeknél, **KÖZPONTI DROGUE-RIÁBAN,**

DEUTSCH LAJOS, MÁYER JENŐ és BÉLA, NAGY ANDRÁS, BALOGH M. J. kereskedő uraknál, — Érmihályfalván: **MÁTRAI ÁKOS** gyógyszerésztárában. — Földesen: **WEISZ MIKSA** kereskedésében.

Viszontelárusítók kerestetnek! — Kérjen ingyen használati utasítást! Próbátüveg állatorvosoknak ingyen

Központi Borolin-Főraktár Budapest, II. Margit-rakpart 45. szám.

Gútman Testvérek

köszénbányái

Budapesti, V., Béla-utca 6. szm.

Elsőrendű porosz darab-, kocka- és diószén szoba- és konyhafűtésre. **Ostrau-dombrau**, darab-, kocka-, dió- és aknaszén gép- és kazánfűtési célokra.

Ostrau mosott finom és durvaszerű kovacszén.

Drenovai s én ipari célokra, saját gőzöskével szállítva.

Ostrau-dombraui pirszen öntöde és szivógáz célokra.

Ostraui köszén brikett 3 kilogrammos darabokban, lokomobil és stabil gépek fűtéséhez, minden vasut és hajóállomásra szállítva.

Elsőrendű porosz „Király”-bányai 1, 3 és 6 kilogrammos **brikett**, kályhafűtésre kiválóan alkalmas.

Amerikai Parti Aruház

Hatvan-utca 20.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Egy vidéki banknál elzalogosított árukat 50%-al a beszerzési áron alul vettem meg és árukat alábbi olcsó áron ajánlom a né. é. vevő közönségnek,
Finom zefir férfi ingek K 2.50-től
Finom fehér " " 2.— "
Férfi gallérok " " —.18 "
" sapkák " " —.50 "
Fiu és leány szalmakalapok, —.30 "
Finom női batist és zefir

blousok " " 2.— "
Finom női selyem blousok " 3.— "
Férfi nadrágtartók " —.50 "
Kész pongyvlák minden kivitelben " " 4.30 "
2 méter szerb vászon " —.22 "

Selyem sálak minden elfogadható árért.

Tisztelettel Löwenheim Albert!

Allandóan

mellékkeresésként is

sok pénzt

kereshet

ha címét foglalkozása megjelölésével **Budapest, 55-ös postahivatalba „Universium”** jellegére beküldi. — Nem ügynökség.

Apró hirdetések.

HA NINCS PÉNZE és szüksége van vászon, aszalterítő, szövet és csipke-függöny, futó és nagy szőnyegre. Paplan és flanel takarók, férfi és női felöltők, kész férfi-, fiu öltönyre vagy tükör, kép és butor, a mai naptól fogva oly olcsón lesz eldva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próbabevásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salamon. Telefon 685.

OLCSÓ és jó órák, ékszerek legolcsóbban szerezhetők be Gasparik Adám órás és ékszerész-nél Debreczen, Hunyadi utca 12. Ugyanott órajavitások legolcsóbban eszközölnetnek.

Levélbélyegeken is lehet az apróhirdetések árát mellékelni. A kiadóhivatal fenntartja magának a szövegváltoztatási jogot oly hirdetésekkel szemben, melyek megjelenését kizárja a hirdetés tartalma, értelme. — Tudakozódásokra készséggel adunk felvilágosítást, ha a válasza szükséges levélbélyeget mellékelik. Minden hirdetésre ingyen ad fölvilágosítást a kiadóhivatal s hirdetésekét kívánatra díjtalanul szerkeszt.

Különbejárati utcai butorozott szoba kiadó Simonffy-utca 54. sz.

Vár-utca 7. sz. házban egy külön bejárati udvari butorozott szoba azonnal kiadó özv. Rosenfeldnél.

EGY butorozott szoba Csapó-utca 19. sz. alatt kiadó esetleg 2 ur részére.

ŐSZI BARACKOT befőzésre, postakosaranként 5 — korona, csemege-szöveget 3-50, lekvárszilvái, császárkörtét, ugorkát, paprikát, paradicsomot 2-40, mázsánként 16 — kor. Szabó, Csongrádról.

Schampan ruhás fiatalember, ki vasárnap este azon bájos kis hölgyet órák hosszáig át nézte, kéri, ismeretség lehetséges-e. Válasza kiadóba «Há fehér rósa» jellegére.

Kiseb különbejárati butorozott szoba villanyvilágítással olcsón kiadó. Darabos-utca 7. a háztulajdonosnál.

BUTOROKAT konyhaberendezéseket, raktáron tart Bálint József asztalos (Csapó) Berek-utca.

KIADO Csapó-utca 93. számú ház egész udvarral, 33 méter utcai fronttal bármely üzleti célra. 1200 korona évi bérért.

Azonnal belépésre és állandó munkára keresek egy oly kefékötő munkésnt, aki szépen szurkolni és behuzni tud. Jó fizetés és teljes ellátás, utiköltséggel együtt, biztosítva. Címem: **Benedekfy Béla** kefékötő mester, Zilah, Szilagy-megye.

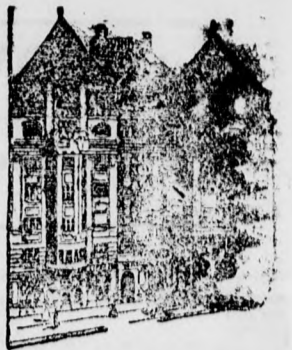
Lépcsőházi különbejárati utcai butorozott szoba villanyvilágítással kiadó, Darabos-utca 7.

Tisztviselőnek ajánlkozok egy több nyelvet beszélő uriaszom. Irodai teendőkből és gépirásban jártas. Cím a kiadóban.

Grand HOTEL ESPLANADE SZÁLLODA Nagy Budapest,
 III. Zsigmond-utca 38-40. Telefon 130-35.

a Szent-Lukács- és Császár-gyógyfürdőkkel szemben. (Rózsadomb parkos tövében.)

A modern technika legújabb vívmányainak alkalmazásával teljesen újonnan épült hat emeletes szálloda pazar fényvel berendezett 250 szobával. Rézbutor, központi gőzfűtés, minden szobában hideg-meleg víz, villanyvilágítás, Liftek, külön olvasó-, társalgó-, író-szobák stb.

Elsőrangú étterem és kávéház.
 Penziórendszer is. Kereskedelmi utazók és fürdőzőknek igen alkalmas. A vonatokhoz saját autójáratok. Villamos közlekedés minden irányban. - Mérsékelt polgári árak. Szives pártfogást kér **Pallai Miksa**, igazgató tulajdonos. Uri és női fodrász a házban.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz Moll A. védjegyét és aláírását tünteti fel.

A Moll A.-féle SEIDLITZ-POROK tartós gyógyhatása a legmakacsabb GYOMOR- és ALTEST-BÁNTALMAK, gyomorhív, rögzött SZEKREKEDÉS, májbántalom, VERTOLULÁS, aranyér és a legkülönbözőbb NŐI BETEGSÉGEK ellen, e jeles házi szernek évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett.

Ára egy lepecsételt doboznak 2 korona. Hamisítások törvényileg fenyítettek.

MOLL-FÉLE SOS-BORSZESZ

Csak akkor valódi, ha mindegyik üveg Moll A. védjegyét tünteti fel és a Moll-féle sósborszesz nevezetesen mint a fájdalom-össillapító bedörzsöléshez készített, csusz és a meghűlés egyéb következményeinél legismertebb népszerű.

Egy ónozott eredeti üveg ára 2 korona.

Moll-féle gyermek-szappan.

Legfinomabb, egészen új módszer szerint készített gyermek- és női szappan, a bőr gyökeres gondozását és ápolását úgy gyermekek, mint felnőttek számára. Egy darab ára 40 fill. Ot darabé 1 kor. 80 fill. Minden darab gyermek-szappan Moll A.-féle védjegyvel van ellátva.

Fő-szétküldés:

MOLL A. gyógyszerész,
 cs. és kir. udv. száll. által Bécs, I. Tuchlauben 9

Vidéki megrendelések naponta posta-utánvét mellett teljesíthetnek. A raktárakban tesék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kerni.

Óranganu hölgyek legkedvencebb szépítőszere a FÖLDES-féle

MARGIT-CRÉME

Ezen kiváló arckenőcsőt az egész világon sok millió úrhölgy használja, mert a legújabb tudományos buvárlatok alapján készült arc-crème és mert hirneves vegyészek állítása szerint ez a legjobb és teljesen ártalmatlan arc-szépítő és finomító. A Margit-crémet a bőr azonnal felveszi, miért is rögtön beáll a hatás mely valóban meglepő, gyors és biztos. A bőr teljesen átalakul tőle és az üde, telt, bársonysima s rózsásfehér lesz. Már nap alatt eltűnnek ráncok, redők, szepők, májfoltok és mindennemű kiütések. A Földes-féle Margit-crème nemcsak szépíti az arcot, hanem ápolja és megóvja az időjárás, a nap és szél minden befolyása ellen. Utánzatoktól és hamisítványoktól óvakodjunk!

Kapható az egész világon. Tegelye 1 és 2 kor. Margit-szappan 70 fill. Margit-páder 1 K. 20 f.

Készíti és postán küldi:

FÖLDES FERENCZEN gyógyszerész, ARAD

KAPHATÓ Debreczenben Balázs Odún, Grósz Nagy Ferenc, Jóna és Jóna drög., Mihálovics Jenő, Mauthner Alfréd, Murakóczy László, Tóth Béla H-Szoboszló, Barbae Zsigmond H.-Böszörményben Bacsay Ödör gyógyszerárakban.

OH JAJ! KÖHÖGÉS, REKEDTSÉG és elnyájkásodás ellen gyors és biztos hatásuk

EGGER Mellpasztillái

az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek.

Próbadoboz 50 fill. Doboza 1 és 2 K.

Kapható gyógyszerárakban és drogeriárakban.

Fő- és szétküldési raktár: Dr. EGGER LEÓ és EGGER I. Budapest, VI. Révai-u 12.

Kapható Debreczenben: Arányi Árpád, Batári Imre, Grósz Nagy Ferencz, Harsányi Lajos, Kóczián Dezső, Kovács L. Nándor, Kubek Sándor, Mihálovics Jenő, Reichard Sándor, Sággy Ferencz, Steiner Manó, Tóth Béla gyógyszerárakban, Jóna és Jóna Központi drogériárakban

Ludaser János

női, pipere csipke és rövidáru üzlete (Városház épület)

Szalag, csipke, keztyű, ritikül, arcfátyon harisnya és

párisi ujdonságokban.

Kartelen kívül. MEZŐ ÁRMIN

épületfa, deszka és cserépkereskedése

Wesselégyi-tér 6. sz. alatt (Berta-gőzmalom mellett.)

Kartelen kívül, tehát olcsó árak.

Mindenkinek saját érdeke, hogy szükségletét nálam szerezze be.

CLIMAX

Legújabb és legbiztosabb székletlazító és tisztító szer. A legújabb tudományos buvárlatok alapján készült. A székletet azonnal feloldja és megkönnyíti a kiválasztást. A székletet azonnal feloldja és megkönnyíti a kiválasztást. A székletet azonnal feloldja és megkönnyíti a kiválasztást.

Bachrich és Társa

betéttársaság motorgyári fióktelepe Budapest, VI. Váci-körút 59/60

1433. v. k. sz. 1912.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. bíróságnak 1912 V.-2729/1 számú végzése folytán közhírré tétetik miszerint Aron Miksa részére debreczeni lakostól 100 kor. tőke, ennek 1911. év november hó 15. napjától számítandó 5% kamatai és az eddig összesen 57 kor. 46 fill. perköltség erejéig 1912 évi július hó 18-án bírósággal felülfoglalt és 278 koronára becsült butorok, és gramophon ingóságok 1912. évi október hó 7-ikén d. e. 12 órakor kezdetét veendő és Debreczenben Czeizing-telep 4. számú háznál megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés mindazon foglaltatók részére, kik már jogerős végrehajtási zálogjogot nyertek, elrendeltetik.

Debreczen, 1912. augusztus 30-án.

Oláh Géza, bírói kiküldött.

A Debreczeni butorkészítő asztalosok árucarnok szövetkezete

mint az országos központi hitelszövetkezet tagja. Telfon 129. Telefon 129.

Hunyadi-utca 17-19. szám.

Felhívja a tisztelt butorvásárló közönség figyelmét dusan felszerelt árucarnokára, hol Debreczen első műasztalosainak és kárpitósaínak termékei a legmértékesebb szabott) árban áll a nagyérdemű közönség (rendelkezésére, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig. Megtekintés minden vételkényszer nélkül. Tervek, költségvetések, rajzok díjtalan. A rendelt avagy raktárból megvett butorokért a legmesszebbmenő garanciát vállalja, hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek.